

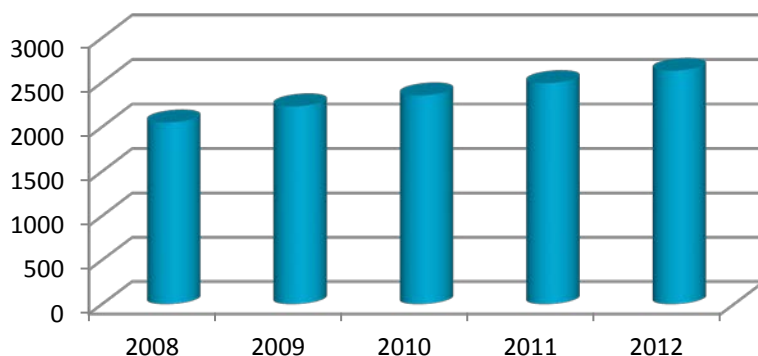
Återrapportering till Näringsdepartementet avseende strategiska kompetensmedel 2012 - Dnr N2011/7173/FIN N2011/7416/KLS (delvis)

RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (RISE Holding) har av regeringen för 2012 tilldelats 473 miljoner kronor i strategiska kompetensmedel (SK-medel) för att stärka den svenska institutssektorn. Medlen kan användas dels för kompetensuppbyggnad hos instituten i RISE-gruppen, dels för strukturåtgärder för att skapa en sammanhållen institutssektor, dels för driften av RISE Holding. Av medlen har 434 miljoner kronor fördelats direkt till instituten, 22 miljoner kronor använts som strukturmedel och 17 miljoner kronor använts för driften av RISE Holding. Användningen av medel tar sin utgångspunkt i forskningspropositionen *Ett lyft för forskning och innovation* (prop. 2008/09:50), och återrapporteringen avser de effekter som SK-medlen har haft, eller förväntas att få. De har formulerats i enlighet med de återrapporteringskrav som återges i riktlinjebrev den 22 december 2011 till RISE Holding. Nedan följer RISE Holdings redogörelse för användningen av medlen.

Övergripande utveckling för 2012

Under 2012 har instituten under RISE Holding fortsatt att växa. Omsättningen för 2012 ökade med 139 miljoner kronor eller ca 6 %. Näringslivsintäkterna fortsätter att öka, under 2012 steg de med 77 miljoner kronor eller 5 % vilket får ses som positivt i ljuset av den ekonomiska kris som påverkar utvecklingen, inte minst i Europa.

RISE-gruppens omsättning

Under 2012 har också intäkterna från offentliga finansiärer ökat med nära 14 %. Givet institutens roll att både stärka näringslivets konkurrenskraft och att bidra till utvecklingen av det nationella innovationssystemet ser vi detta som mycket positivt. Vår egen bedömning är att detta är en följd av att forskningsfinansierande myndigheter, särskilt Vinnova, har ökat sitt fokus på nyttiggörande och innovation och att denna utveckling har gynnat instituten. Särskilt gäller detta programsatsningar som utmaningsdriven innovation och strategiska innovationsagendor.

Flera av instituten har under 2012 startat verksamhet utanför Sverige. Dessa satsningar har medfört att intäkterna från internationella kunder har ökat. Förberedelser för att starta en ny verksamhet inom SP, SP Process Development, har också genomförts under året. Likaså har

byggnationen av den nya testanläggningen AstaZero inletts. Detta och andra aktiviteter liksom deltagandet för tredje året i rad i Almedalen har ökat institutens synlighet.

Efter vilka kriterier kompetensmedlen fördelats och hur medlen fördelats på olika institut

Instituten i RISE-gruppen, också kallade RISE-instituten, är indelade i fyra institutsgrupper; SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Swerea, Swedish ICT och Innventia. RISE Holding ägs till 100 % av staten, medan RISE ägande i instituten varierar mellan 100 % och 29 %. Oavsett ägarandel hanterar RISE Holding de olika instituten på samma sätt och de har samma möjligheter att erhålla SK-medel.

Ett finansieringssystem för de strategiska kompetensmedlen (SK-medel) beslutades av RISE Holdings styrelse 2009 och har legat till grund även för fördelningssystemet för 2012. Finansieringssystemet är effekterrelaterat såtillvida att det baseras på institutens intäkter tagna i konkurrens. Implementeringen av användningen av SK-medlen utgår ifrån forskningsinstitutens egna strategier med den överordnade inriktningen att bidra till näringslivets ökade konkurrenskraft, förnyelse och hållbar tillväxt. Systemet innebär att beviljat belopp i sin helhet är omsättningsrelaterat – s.k. normerad omsättning enligt definition fastlagd av RISE Holding – med 2010 som fördelningsbas för 2012 års SK-medel. Normerad omsättning definieras som verksamhetens senast reviderade totalomsättning med avdrag för SK-medels-tilldelning och extraordinära intäkter.

Syftet med att fördela SK-medel enligt principen för normerad omsättning är att premiera industriforskningsinstitutens näringslivsrelaterade verksamhet i enlighet med RISE Holdings uppdrag i forskningspropositionen för 2008. I beslutsbrev till instituten anges att 80 % av SK-medlen för varje institut ska användas för att genomföra institutets strategi som den beslutats av institutets styrelse. 20 % av medlen ska användas av instituten med särskild inriktning såsom samverkan med lärosäten, med andra institut och små och medelstora företag (SMF). Medel kan också användas för EU-projekt.

SK-medlen används också av RISE Holding för utveckling av institutsstrukturen, så kallade strukturmedel. Medel kan användas för kostnader i samband med omstruktureringar men också för att främja proaktivt och strukturellt samarbete mellan institut inom strategiskt viktiga områden eller på annat sätt utveckla strukturen. Dessa medel beslutas av RISE Holdings styrelse.

I tabellen nedan redovisas fördelningen av SK-medlen till instituten för 2012.

Institut	SK-tilldelning 2012 (kkkr)
Innventia	68 130
SP	192 180
Swerea	110 700
Swedish ICT Research	81 740
RISE-instituten totalt	452 750

Hur systemet för uppföljning av effekter av satsade kompetensmedel utformats i samverkan med effektutvärderingsexpertis

Arbetet med effektutvärdering är en central uppgift för RISE Holding. Olika ansatser för att identifiera effekter har prövats. En sådan ansats är att analysera vilken roll som forskningsinstitutet spelar i innovationssystemet. Under 2012 har institutionen för miljö och teknikhistoria på KTH genomfört en studie "Industriforskningsinstitut – studier av systemeffekter, aktörsnytta och innovationers infrastruktur" åt RISE Holding. Studien har

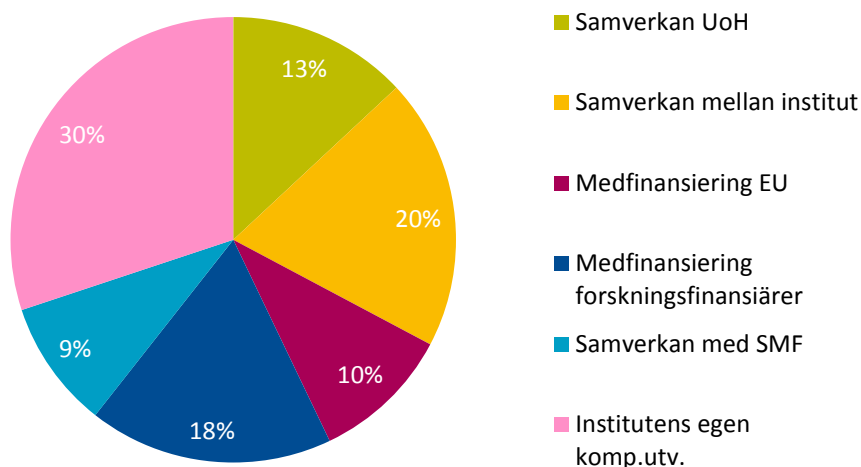
genom intervjuer studerat institutens roll gentemot små och medelstora företag (SMF) samt betydelsen av den infrastruktur i form av demonstratorer som instituten har. Av studien framgår att de uppgifter som instituten utför är av betydelse för innovationssystemet och att de kan utvecklas på olika sätt, exempelvis genom att på olika sätt underlätta för SMF att utnyttja instituten. Tillgången till demonstratorer är av betydelse för att erbjuda företag testmöjligheter i syfte att underlätta för innovationer att nå marknaden.

Men systemansatsen för att undersöka effekter innebär begränsningar då resultaten ofta är kvalitativa snarare än kvantitativa. Samtidigt kan man konstatera att uppgiften, särskilt att få fram kvantitativa data på indikatorer, är svår och att inte särskilt mycket underlag finns att tillgå. En av svårigheterna med att mäta effekter är att identifiera indikatorer som verkligen kan användas för att beskriva effekter och inte enbart innebär direkta resultat av satsningarna. För att exemplifiera detta kan genomförande av ett forskningsprojekt beskrivas som ett resultat av satsningar medan utvecklingen av ett nytt forskningsområde kan beskrivas som en bestående effekt.

Därför har RISE Holding tillsammans med RISE-instituten påbörjat ett arbete med att identifiera effekter som är bättre mätbara. En utgångspunkt för arbetet är att redovisningen måste bygga på såväl kvalitativa som kvantitativa data. Exempelvis är beskrivningen av goda exempel av stor betydelse för att beskriva effekter av institutens arbete. Dessa måste emellertid kompletteras av mätbara indikatorer. Denna hypotes har prövats på några områden där instituten med stöd av SK-medel har kunnat göra kraftsamlingar. De exempel som valts är Swereas satsning på Lättvikt och SPs satsning på Ecobuild. De preliminära resultaten av detta arbete har hittills varit intressanta och pekat på att detta är en möjlig utveckling. Under 2013 kommer ett projekt att genomföras där Tillväxtanalys tillsammans med Vinnova och RISE Holding ska utveckla en effektmodell där detta arbete kan utnyttjas.

Resultatet av effektuppföljningen av institutens kompetensmedel för 2012 enligt det framtagna uppföljningssystemet

I avvaktan på en effektmodell har vi i den nedanstående återrapporteringen valt att under varje rubrik dels ange de huvudsakliga aktiviteterna inom ett område och vilka resurser som använts för detta. Under varje avsnitt redovisas också exempel på projekt som genomförts med stöd av SK-medel och som illustrerar de effekter som uppnåtts. En fördelning av användningen av SK-medel visas i nedanstående figur 1.

Figur 1: Institutens användning av SK-medel

Hur medlen bedöms stärka samverkan med universitet och högskolor

Institutens arbetssätt bygger på vetenskaplig grund. Därför är samverkan med akademien av stor betydelse. Alla instituten har strategiska samverkansavtal med flera lärosäten, beroende på institutens lokalisering och fokusområde. Institutet har sammanlagt 9 representanter för lärosätena i sina styrelser och lärosätena har två institutsrepresentanter i sina.

Gemensamma tjänster är ett samarbetsområde med stor potential. I RISE-gruppen finns idag 69 adjungerade professorer och dessutom ytterligare personal som deltar i lärosätenas undervisning. Ett annat konkret exempel på samarbete är de forskarstuderanden som är anställda och handledda från instituten men som genomför sin forskarutbildning vid ett lärosäte. I programmet LIGHTer, som drivs av Swerea, driver Luleå tekniska universitet en forskarskola tillsammans med institut och näringsliv. Institutet utnyttjar SK-medel för att kunna finansiera doktorandernas anställningar. Under 2012 hade instituten sammanlagt 154 forskarstuderanden bland sina anställda. Sammanlagt 39 personer vid RISE-institutet har under året avlagt forskarexamen, antingen doktorsgrad eller licentiat.

Institutet använde under 2012 sammanlagt 60,1 miljoner kronor av sina SK-medel för samverkan med lärosätena, dvs drygt 13 %. Detta är i nivå med föregående års samverkan.

Ofta bygger samverkan mellan institut och lärosäte på deras förmåga att tillsammans utveckla spets tekniker som sedan kan göras tillgängligt för näringslivet. Nedan redovisas några exempel på detta.

Innventia är en betydande samarbetspartner inom Wallenberg Wood Science Centre (WWSC) och samarbetet med KTH och Chalmers har därmed både breddats och stärkts. Dessa samarbeten, som gör det möjligt för institutet att stärka sin kompetens, finansieras delvis av SK-medel men ger också institutet möjlighet att erbjuda företag tjänster av hög kvalitet. Detta gäller även deltaganden i centra som BiMaC Innovation (KTH), f3 (fossile free fuels, Chalmers), CRUW (SLU).

Swerea IVF driver tillsammans med Chalmers, Högskolan i Borås och Acreo ett forskningsprojekt i vilket det utvecklas nya nanokompositer för funktionella fibrer och textilier. Genom utvecklingen öppnas nya möjligheter för integrering av sensorer i textila applikationer. En betydande fördel är att man kan använda de processer och utrustningar som existerar i textilindustrin idag.

Swerea KIMAB driver tillsammans med KTH ett projekt med främsta syftet att upprätthålla och vidareutveckla färdigheter att använda avancerad mikroskopitekniker. Målet har varit att marknadsföra dessa tekniker och samtidigt höja kompetensen hos institutets kunder.

SP-koncernen stärker sin närvaro i Lund och Öresundsregionen liksom sitt samarbete med Lunds Universitet inklusive LTH. Diskussioner pågår med Lunds Universitet om att starta ett gemensamt bolag för att bedriva gemensamma projekt. Verksamheten är tänkt att fokusera inom områdena Life science, Samhällsbyggnad, Risk och säkerhet och Energi.

Swedish ICT har ett nära samarbete med KTH inom ramen för Electrumlab och därigenom Myfab, vilket fortsätter att utvecklas väl. Detta möjliggör såväl spetsforskning inom mikroelektronik och nanoteknik som utveckling och småskalig produktion där denna produktionsinkubator varit grunden för ett antal nya företagsetableringar vilka 2012 hade en omsättning över 450 miljoner kronor.

Hur medlen använts för att stärka samverkan mellan institut

Ett viktigt mål för RISE Holding är att främja samverkan mellan instituten, såväl inom institutsgrupperna som mellan dem. Det är också, som framgått ovan, ett krav att SK-medel ska användas för detta ändamål.

Samverkan mellan instituten i de olika institutskoncernerna fortsätter att utvecklas positivt. Detta bidrar till att utveckla kompetensen och därmed konkurrenskraften för instituten. Swerea driver s.k. koncerngemensamma projekt och SP har utvecklat sex koncernövergripande affärsområden. Samverkan utvecklas också såväl mellan institutskoncernerna som med andra forskningsinstitut, främst FOI och IVL. Under 2012 användes totalt 90,8 miljoner kronor, dvs 20 % av medlen, för samverkan mellan institut, i huvudsak mellan instituten i de respektive koncernerna.

RISE Holding har stimulerat de olika instituten till samverkan genom strukturprojekt där flera RISE-institut deltagit. Stöd har bland annat lämnats till Swerea och Swedish ICT för samarbete på materialområdet, och till Swedish ICT och SP för samarbete på transportområdet, bl.a. med koppling till AstaZero¹. Andra områden där samverkan främjats är inom automation mellan Swerea och Swedish ICT samt på trä- och skogsområdet mellan Innventia och SP.

Massa- och pappersproduktion i Indien växer snabbt med en förväntad fördubbling inom fem år. Samtidigt ställs allt högre krav på minskad miljöbelastning. Modernare och effektivare tillverkningsprocesser kommer att vara viktiga nyckelkomponenter för indisk massa- och pappersindustri inom de kommande åren för att möta den förväntade tillväxten. Svenska miljöteknikföretag och leverantörer till massa- och pappersindustrin har en hög miljöprofil och ligger ofta i framkant vad gäller leverans av hållbara clean-tech lösningar. Innventia har tillsammans med IVL, Confederation of Indian Industry (CII), Indian Pulp and Paper Manufacturing Association (IPMA) och SIDA bildat ett svenskt-indiskt konsortium som kommer att stimulera och främja teknikutbyte mellan länderna.

SP har utsetts till Programvärd för Mistras satsning ”Closing the loop”. Hösten 2012 startade programmet som ska utveckla metoder för att ta tillvara avfall från industriprocesser. Syftet är att spara naturresurser, skapa ekonomiskt mervärde och effektivisera industrin. Sju projekt får dela på 36,5 miljoner kronor. I projekten deltar en blandning av aktörer, allt från stora företag till små, institut och akademi.

Hur medlen använts för att stärka institutens deltagande i EU-samarbete

EU-samarbete är en viktig del av institutens verksamhet som möjliggör för dem att utveckla sig på en internationell marknad och ta del av ny kunskap. Forskningsinstituten är också aktiva deltagare i ramprogrammet. En särskild roll som instituten i ökad utsträckning tagit på sig är att vara projektkoordinator. En sådan roll innebär en hel del merarbete men ökar samtidigt möjligheten att påverka projektets inriktning.

Under 2012 deltog RISE-instituten i 158 projekt inom EUs sjunde ramprogram. Av dessa var instituten koordinator i 24 projekt. RISE-instituten deltar också i andra EU-program, främst CIP (Competitiveness and Innovation programme), Eureka och strukturfonder. I dessa program deltog instituten i 104 projekt varav 25 koordinerades.

Totalt omsatte EU-projekten under 2012 drygt 300 miljoner kronor, dvs 11,5 % av institutens omsättning. Av dessa medel utgjorde EU-medel 173 miljoner kronor och SK-medel 46 miljoner kronor. Det innebär att instituten fått andra intäkter för deltagande i EU-projekt motsvarande

---

¹ AstaZero är en testanläggning för aktiv trafiksäkerhet som byggs av SP tillsammans med Chalmers

ca 85 miljoner kronor. SK-medlen har stor betydelse för institutens möjligheter att delta i projekten och där utveckla sin internationella konkurrenskraft.

En viktig roll för instituten i EU-projekt är att vara koordinator för hela eller delar av projekt. För att ta på sig den rollen är tillgången till SK-medel avgörande. I flera av nedanstående exempel har instituten tagit på sig denna roll.

Innventia har koordinerat det europeiska forskningsprojektet SustainComp. Projektet har resulterat i nya kompositmaterial baserade på förnybara resurser, material som på allvar kan erbjuda hållbara alternativ till dagens fossilbaserade plaster. Ur projektet har redan kommit två demonstratorer med potentiella användningsområden av materialkonceptet; i bussäten och i musikinstrument; och det pågår redan vidareutveckling mot verkliga produkter.

Swerea ansvarar för utvecklingen av strukturella batterier och kondensatorer i EU-projektet StorAGE (Composite structural power storage for hybrid vehicles). Projektet visar hur det i framtiden elbilar kan bli möjligt att använda karossen också som batteri. Arbetet har rönt stor internationell uppmärksamhet och två patentansökningar för att skydda den utvecklade batteritekniken har även skickats in med Swerea som ägare.

SP deltar tillsammans med Swedish ICT i Sartre-projektet (Safe Road Trains for the Environment) som omfattade sju europeiska partners, bl.a. Volvo Personvagnar. Projektet visar på möjligheterna att köra fordonskonvojer tillsammans med andra trafikanter på motorvägar. Genom att köra i fordonskonvojer reduceras luftmotståndet och därmed miljöpåverkan av fordonen.

Internationellt samarbete

Institutens övriga internationella verksamhet är också av stor betydelse. Av institutens näringslivsintäkter kom 23 % eller 365 miljoner kronor från internationella kunder.

Flera institut är etablerade utomlands sedan tidigare, främst Swerea med ett dotterbolag i Frankrike. Innventia bedriver genom sitt dotterbolag PFI verksamhet i Norge. I takt med institutens expansion har nu ytterligare utlandsetableringar kunnat göras som bygger på institutens styrkeområden. Swerea har öppnat en filial i Oslo med inriktning mot textil. SP har etablerat sig i Danmark och erbjuder provningar inom elektronik och klimat. Man har också inlett ett samarbete på brandskyddsområdet med forskningsinstitutet SINTEF i Norge. För såväl Swerea som SP har detta inneburit en gynnsam utveckling och de internationella intäkterna har ökat med över 20 %.

Hur medlen använts för kraftsamling i samverkan med andra finansiärer

RISE-institutet deltar i många nationella forsknings- och innovationsprogram och andelen medel från forskningsfinansiärerna har ökat under 2012, från 387 miljoner kronor för 2011 till 440 miljoner kronor år 2012. För RISE-institutet är detta en positiv utveckling och visar att vi är konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsutförare på den nationella arenan. Särskilt har SP och Swedish ICT ökat sin finansiering från offentliga finansiärer. En viktig anledning till detta är att båda dessa institut varit mycket framgångsrika i Vinnovas satsning Utmaningsdriven Innovation där de leder projekt som sammanlagt erhållit 80 miljoner kronor. Resultatet indikerar också att när utlysningar av medel inriktas mot innovationsdrivande insatser passar det in i institutens erbjudande som utvecklats med stöd i SK-medel.

Många av dessa program kräver emellertid en medfinansiering av institutens arbete. Ofta finns möjligheter för näringslivet att bidra till denna medfinansiering men trenden är att andelen sjunker. Då måste instituten använda sina SK-medel för en medfinansiering. Under 2012 har

instituten använt sammanlagt 81,6 miljoner kronor eller 18 % av SK-medlen för medfinansiering med nationella finansiärer. För 2011 var andelen 14 %.

Hur institutens satsningar bedöms strategiskt kunna bidra till att stärka näringslivets konkurrenskraft och förnyelse, särskilt avseende små och medelstora företag

Ett av forskningsinstitutens bidrag till att stärka näringslivets konkurrenskraft är att tillsammans med företag införa ny teknik och nya processer i deras produkter, processer och tjänster. Avgörande för denna uppgift är dels att RISE-instituten har av näringslivet efterfrågad kompetens, dels i många fall deras tillgång till test- och demonstrationsanläggningar.

Swedish ICT driver samarbetsprojekt med Scania avseende ljuddesign i lastbilshytter. Ett resultat är att ljudmiljön för chaufförerna kunnat förbättras. Man genomför också projekt med H&M och IKEA kring framtida produktkoncept och utvecklar processer för att kunna interagera med användare/kunder.

Stora Enso satsar på SC-papper (supercalendered paper), ett tunt tryckpapper med höglansig yta som används till bland annat kataloger och veckotidningar. Med högre krav på volym och utseende måste kostnaderna minska samtidigt som god kvalitet bibehålls. Vid Stora Ensos pappersbruk i Kvarnsveden genomförs just nu ett utvecklingsprojekt baserat på den kunskap som byggts upp inom tidigare forskningskluster och EU-projekt. Innventia har en viktig samordnande roll, bl.a. genom tillgången till testanläggningen för papperstillverkning, FEX.

Swerea inledde 2011 ett långsiktigt samarbete med Volvo Personvagnar. Det är ett nära samarbete vad det gäller långsiktig teknikutveckling inom området för att kunna ge stöd för introduktion av fiberkompositer i bilkaross. Sedan samarbetet startade har två gemensamma projekt etablerats. Under 2012 har också medel säkrats för tre doktorander som handleds av Swerea med placering på Chalmers. På detta sätt har en nod formats där det säkerställs att Volvo har tillgång till kompositkompetens för sin egen kompetensutveckling och teknikutveckling.

AstaZero är en ny testanläggning som ska utveckla unika miljöer för trafiksäkerhetsforskning, utveckling och provning inom framtidsområdet aktiv säkerhet. Bolaget samögs av SP och Chalmers. Näringslivet har önskat att SP är majoritetsägare i AstaZero vilket också kommer att vara fallet från 2013. Finansieringen har möjliggjorts bl.a. genom att ett stort antal företag inom fordonssektorn förbundit sig att långsiktigt använda anläggningen. Vid anläggningen kommer företagen ha möjlighet att prova och utveckla nya produkter för att höja trafiksäkerheten.

Samverkan med små och medelstora företag (SMF)

De små och medelstora företagen är en viktig kundgrupp för RISE-instituten och har identifierats som en särskild målgrupp för instituten. Intäkter från SMF utgör 28 % av näringslivsintäkterna. Institutet driver många utvecklingsprojekt med SMF och ett RISE-gemensamt projekt genomförs för att bredda RISE-institutens erbjudande, särskilt regionalt. Under 2012 användes 42,8 miljoner kronor, dvs drygt 9 % av SK-medlen, för samverkan med SMF. Detta är en minskning i förhållande till föregående år och sannolikt en effekt av den försämrade ekonomiska utvecklingen som särskilt drabbar SMF.

Vinnova driver programmet Forska & Väx. Här kan SMF söka medel för att genomföra forsknings- och innovationsprojekt. Under 2012 deltog RISE-instituten i 24 projekt inom Forska & Väx, vilket är samma nivå som 2011.

En av forskningsinstitutens uppgifter är att främja internationalisering av SMF. På uppdrag av Vinnova genomför RISE-gruppen ett projekt för att främja deltagande av SMF i EUs

forskningsprogram, det sjunde ramprogrammet. Projektet inleddes 2011 och har drivits med full kraft under 2012. Inom ramen för projektet har ungefär 125 företag sökt information och stöd av instituten. Av dessa har drygt hälften utnyttjat instituten för mer kvalificerad hjälp såsom att ansöka om medel, bistånd vid kontraktsförhandlingar samt för stöd under genomförandet av projektet. Instituterna deltar också tillsammans med SMF i ca 25 projekt.

Ett exempel på samverkan med SMF är företaget Clean Combustion som tillsammans med Innventia utvecklar en ny typ av bränsleinsprutningssystem designat för bioolja och bioslurrybränslen i industriella oljepannor och ugnar. Det tänkta systemet skiljer sig markant från nuvarande system då det avser att klara av en stor variation i bränsletyper samt stora variationer i bränslemängd, med bibehållen effektivitet.

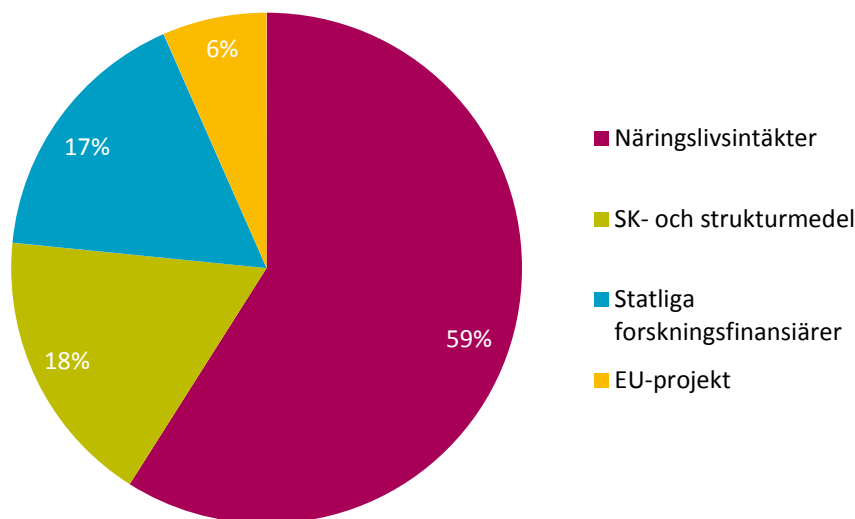
CheeseCoat är ett projekt inom 7e ramprogrammet. Mer än 10 SMF-partners i konsortiet är involverade och SP är koordinerande. Projektets långsiktiga mål är att ta fram en mozarella med låg fetthalt med samma egenskaper som det fullvärdiga feta alternativet.

Energimyndigheten och företag i sågverksbranschen, som i huvudsak är SMF, satsar nära 27 miljoner kronor på ett flerårigt projekt som döpts till EESI, EnergiEffektivering i SågverksIndustrin. I projektet har SP en framträdande roll. Landets sågverk kan minska sin energianvändning med uppemot 20 procent genom att införa ny teknik.

Fcubic är ett företag som avknoppats från Swerea i början av 2000-talet. I ett flerårigt forsknings-samarbete mellan företaget och Swerea inom såväl nationella som europeiska forskningsprogram, utvecklades en tillverkningsprocess som kan tillverka små komplexa detaljer från metallpulver. Bolaget såldes under 2012 till Höganäs som bedömer att tekniken kan utöka bolagets marknad rörande användning av metallpulver som råvara för komponenttillverkning.

Andel och omfattning av institutens näringslivsrelaterade omsättning samt utvecklingstrend för denna

Uppdrag och samarbetsprojekt med näringslivet är RISE-institutens största finansieringskälla. Under 2012 kom 59 % av intäkterna från näringslivet, samma andel som under 2011. Mot bakgrund av institutens ökade omsättning innebär detta en intäktsökning på nära 80 miljoner kronor. Fördelningen av institutens intäkter visas i figur 2.

Figur 2: Intäktsfördelning för RISE-instituterna

Det är RISE Holdings bedömning att den omsättningsbaserade fördelningsmodellen har haft en gynnsam inverkan de ökande näringslivsintäkterna i enlighet med uppdraget. Den är också en viktig indikator på att den kompetens som byggts upp med SK-medel och de tjänster som RISE-instituten erbjuder efterfrågas i hög grad av näringslivet. Trend med ökade näringslivsintäkter för RISE-instituten har hållit i sig över en längre period och bidragit till att näringslivet tillsammans med instituten ökat sina satsningar på FoU även efter 2008 när den ekonomiska krisen slog till.

Institutens mobilitet

En av institutens roller i innovationssystemet är att bidra till mobiliteten för forskare. Särskilt gäller detta forskare som kommer från lärosäten och vill arbeta med näringslivet. Men även mobilitet i den andra riktningen är av betydelse. RISE Holding har därför samlat in siffror på mobiliteten för forskare såväl varifrån de som börjar på instituten kommer som vart de som slutar på instituten tar vägen.

	UoH	Näringsliv	Off sektor	Övrigt ^{*)}
Från RISE till	27	88	6	19
Till RISE från	88	150	6	8

^{*)} Här ingår pensionsavgångar

Mönstret för rekryteringen till forskningsinstitut stämmer väl från förra året. 63 % (60 %) rekryterades från näringslivet och 37 % (40 %) från lärosäten. För SP var hela 70 % av dem som rekryterades från lärosäten disputerade.

En slutsats är att forskningsinstituten är betydelsefulla för mobiliteten både för lärosätena och för näringslivet. Dessutom är förnyelsen av personalen inom instituten hög, antalet nyanställda under året, 252 personer, utgör drygt 11 % av medelantalet anställda som var 2184 personer under 2012.

Hur medlen använts för att genomföra strukturförändringar inom instituten

Under 2012 har avsatts totalt 22 miljoner kronor som använts för olika typer av strukturråtgärder. Medlen har utnyttjats för att på olika sätt utveckla strukturen inom RISE, såväl organisatoriskt som funktionellt.

Vilka strukturförändringar som utförts och pågår samt kostnader förenade med dessa

Strukturmedel har använts för att utveckla gemensamma funktioner hos instituten. Medel har använts för upphandling av en informationsdatabas som är tillgänglig för samtliga institut i RISE-gruppen. Projektet har inneburit att informationssökningen hos instituten har effektiviserats och professionaliserats. Ett projekt för att ta fram ett gemensamt erbjudande till SMF från RISE-instituten har startats och aktiviteter tillsammans med regionala aktörer har genomförts. Exempelvis har man bättre kunnat erbjuda SMF tillgång till expertis hos alla RISE-instituten samlat.

Strukturmedel har också använts för att stimulera RISE-instituten till strategiska samarbeten där flera institut ingår. Dessa redovisas under punkten ”stärkt samverkan mellan institut” ovan.

Medel har i vissa fall använts hos RISE-instituten för omorganisationer och nya etableringar.

SP fortsätter sin expansion i södra Sverige där en expanderande verksamhet byggs upp. Som del i detta etableras ett gemensamt projektkontor tillsammans med Lunds universitet. Arbetet med att etablera AstaZero har fortsatt under året och inneburit att finansiering säkrats och att

bygget har kommit igång. Inom SP-koncernen har under året Ytkemiska institutet integrerats i SPs verksamhet för kemi och material och inneburit att verksamheten kunnat effektiviseras. Man har också, på uppdrag av Vinnova, genomfört arbete för att förbereda etableringen av institutsverksamhet i Södertälje. Verksamheten är uppbyggd kring den utrustning och personal som blev tillgängliga sedan Astra Zeneca lagt ner sin verksamhet där.

Swerea har inlett en etablering i Linköping för att stärka samarbetet med företag som arbetar med kompositmaterial. Swerea har också genomfört en flytt av sin materialforskningsverksamhet till Kista som en del i sin expansion och har samtidigt kunnat utveckla sitt samarbete med KTH på detta område.

Inom Swedish ICT har verksamheten vid institutet Imego integrerats med verksamhet hos Acreo Swedish ICT som ett led i struktureringen av Swedish ICT. Ett nytt kontor för Swedish ICT inom mjukvaruområdet har etablerats i Västerås för att öka kundunderlaget.

Innventia har under året med stöd av strukturmedel genomfört en omstrukturering, omorganisation och en anpassning till marknadsbehoven.

Arbetet med ägarstyrningen av instituten

RISE Holdings ägande i de olika institutsgrupperna varierar mellan 29 % till 100 %. För respektive institutsgrupp gäller följande ägarandel: SP 100 %, Swedish ICT 60 %, Swerea 43 %, Innventia 29 %. Övrigt ägande utgörs av näringslivet och/eller motsvarande organisationer, representerat av direktägande företag och/eller ägarföreningar av företag. RISE Holding har bl.a. definierat följande strategiska grundelement:

- RISE Holding ska arbeta för att näringslivets inflytande säkerställs, till exempel via regelbundna ägarmöten (minst en gång/år) eller andra relevanta former. Inflytandet säkerställs på olika sätt, till exempel via ägande eller andra relevanta mekanismer.
- RISE Holding ska aktivt delta i valberednings- och styrelsearbetet med syfte att säkerställa rätt kompetens i styrelserna. RISE Holding ska hålla öppna bolagsstämmor. En särskild målsättning är att professionalisera valberedningsprocesserna. Under 2010-2011 prövades en sådan process med goda resultat. Under 2011-2012 har processen vidareutvecklas genom att knyta partners till fler av valberedningarna som kan vara behjälpliga med kompetens- och profilerarbetet samt sök- och rekryteringsarbetet.
- RISE Holding utvecklar kriterier för och fördelar SK-medel till industriforskningsinstitutet enligt en modell som beslutats från och med 2009. Syftet med SK-medel är att stärka institutens kompetensbas. Institutens styrelser beslutar om användandet av SK-medel. Dessutom fördelar och beslutar RISE om strukturmedel till instituten, vars överordnade syfte är att utveckla den svenska institutsstrukturen.

Vilka gemensamma funktioner och tjänster holdingbolaget bidrar med;

Vilka gemensamma funktioner och tjänster som samordnas mellan institut inom sektorn

Inom RISE-gruppen finns flera nätverk etablerade för att samordna olika funktioner. Följande nätverk finns:

- En grupp för samordning av EU-frågor. Gruppen har under 2011-2012 skött den operativa verksamheten för det supportkontor för SME-deltagande i EUs ramprogram som startades upp under året och delfinansieras av Vinnova.
- En grupp för att utveckla effektutvärderingssystemet. Under 2011-2012 har den deltagit som referensgrupp till det projekt för effektanalys som genomförs av KTH och vidareutvecklat effektutvärderingssystemet.

- Under 2011 etablerades en gemensam funktion för informationsförsörjning (tillgång till databaser). En gemensam databastjänst har upphandlats för 2012. Gruppen deltar också i BIBSAMs² referensgrupp.
- Nätverk finns för rapporteringen av hållbarhetsarbetet enligt GRI (Global Reporting Initiative) och för koncernens kommunikationsansvariga.
- Inom området ekonomi/finans finns ett nätverk för RISE-gruppens CFO:er.
- Ett assistentnätverk och ett brett nätverk för samtliga informatörer drivs också.

Holdingbolagets arbete för att stärka varumärket och institutens position i innovations-systemet;

Institutens arbete med att förstärka varumärket

Under 2012 har RISE Holding fortsatt arbetet med att stärka varumärkets RISE Research Institutes of Sweden positionering och öka synligheten bland innovationssystemets aktörer. Internt har flera koncerngemensamma nätverk bildats och arbetsgrupperna har fortsatt att fördjupa sig i gemensamma frågor, bl a inom ekonomi, hållbarhetsarbete, kommunikation, strategi och kundrelationer.

Bolaget har initierat och/eller deltagit i ett flertal event och sammanhang där forskningsinstitutens verksamhet har presenterats under paraplyvarumärket RISE. Det största av dessa var även 2012 vårt heldagsevenemang under politikerveckan i Almedalen, som räknade över 400 besökare. Debatterna utgick från en debattantologi som RISE Holding gav ut på våren. Teman för seminarierna i Almedalen var SMF och innovationer, samt forskningspolitik och innovationsstrategier.

Webbplatsen www.ri.se fungerar som portal till samtliga ingående institut och som skyltfönster för deras verksamheter. Under året har besökarantalet på webbplatsen stadigt ökat. Koncerngemensamma satsningar har integrerats under året, bland annat en rådgivningsfunktion för SMF kring EU-samarbeten och platsannonsering. Under 2012 påbörjades materialinsamlingen för en presentation av RISE-gruppens test- och demonstrationsanläggningar som ska ligga på webben från 2013.

I RISE Holdings årsrapportering och hållbarhetsredovisning lyftes liksom tidigare år FoU-exempel och verksamhetsberättelser från instituten fram på gemensam plats.

Holdingbolaget har också medverkat med profilannonser i media och publicerat en rad redaktionella artiklar med fokus på innovationsstrategiska frågor, forskningsnytta och förväntningarna på regeringens forskningspolitik. Under 2012 fokuserade mycket av den externa kommunikationen på forskningspolitiska frågor inför kommande forskningsproposition och den nationella innovationsstrategin.

Under året hade varumärkesarbetet förstärkt fokus i flera av dotter- och intressebolagen och planeringen för ett utökat varumärkesarbete, sk co-branding med det gemensamma paraplyvarumärket RISE, fortsatte med framtagning av gemensamt informationsmaterial, grafiska produkter etc. Materialet kommer att distribueras och implementeras tillsammans med en uppdaterad grafisk profil för RISE Holding under 2013 och beskrivas närmare i kommande rapportering.

---

² BIBSAM är en samordningsfunktion för lärosätenas upphandling av informationsdatabaser som drivs av Kungliga biblioteket